

Tortosa. Des de la dècada dels 90 a la ciutat hi ha un carrer dedicat sols a «Lluís Canalda», sense indicar ni dates ni l'ofici en què destacà

Lluís Canalda, el gran tenor dramàtic tortosí

Reportatge

QUIMO PANISELLO GAMUNDI
TORTOSA

Els noms dels carrers haurien de servir per ensenyar la història de la ciutat i també per no perdre els cognoms ni el ofici dels seus fills més il·lustres. Al costat de la Casa de la Música de Tortosa es troba el carrer Lluís Canalda. Fins ara, lluita una placa amb les dades incompletes, sols amb el seu nom, però una acció artística recent d'uns grafeters ha servit per completar les dades i respondre així a les reclamacions efectuades des de fa temps per Lluís Salamó Bertomeu. Ara el carrer recorda millor Lluís Canalda Salamó, com el tenor que va cantar als teatres més importants d'Amèrica i Europa.

El tenor Canalda va néixer a Tortosa el dia 10 d'agost de 1890. El seu pare va ser Pablo Canalda Foguet, farmacèutic, amb casa i establiment al carrer Ample número 12. Va arribar a ser cap Comarcal de la Unió Conservadora, i va guanyar molts premis amb les seues fórmules

Canalda va actuar en els principals teatres del país i més ella: Venècia, Buenos Aires, el Caire...

magistrals. Sa mare es deia Ramona Salamó Rubí, i sons germans, Ramon i Àngels.

Segons escriu a les pàgines de *La Voz del Bajo Ebro* l'erudit carlista Silvestre Ibañez Ferrer, que firmava com a TAYLOR, ja que era sastre de professió, de menut Lluís ja va mostrar aptituds per al cant, així que va alternar els estudis elementals amb classes de solfeig i piano a l'acadèmia que el professor de música don José Abarcat regentava al carrer de Montcada, número 11.

L'any 1909 va obtenir el primer premi als exàmens del Conservatori del Liceu i dos anys més tard els seus pares el van enviar

Lluís Canalda posant dins del Teatre Giuseppe Verdi de Trieste, on el 1929 va representar 'Tristan i Isolde'. FOTO: COL·LECCIÓ MIQUEL PÉREZ GARCÍA

La placa amb el seu nom ara completa. FOTO: J. REVILLAS

a estudiar a l'Acadèmia del Teatre de l'Scala de Milan.

Va debutar a Tortosa a principis de l'any 1915. Les cròniques ho narren així: «Va arribar el tenor Canalda i Tortosa enlloc d'afalagar a son fill, el va deixar gairebé desemparat, sol, amb els seus triomfs, perquè la seua veu es perdés al buit del Teatre Balneari». Però lluny de defallir, el 27 i 28 de juny del mateix any actua al Teatre Principal; l'any 1924 a Festes de la Cinta va ser convidat a cantar el Salve a la Verge; sempre tornava a la seua ciutat als finals de temporada per veure la família i l'any 1934 s'acomia dels escenaris fent un Festival Wagnerià, entre d'altres ciutats a Tortosa, al Cine Teatre Doré, on conclou amb la peça *Racconto de l'obra el Crepuscle dels Deus*.

Enmig d'aquestes anades i vingudes a Tortosa, el tenor Canalda va debutar al Teatre Tívoli de Barcelona, la nit del 22 d'agost

De menut ja va mostrar aptituds per al cant així que va alternar els estudis amb el solfeig

de 1913 per després actuar entre d'altres al Teatro Sociale de Como; Teatro Aguià d'Ouro de Porto; Coliseu dos Recreios de Lisboa; al Teatro Real de Madrid; l'Òpera de París; Teatro La Fenice de Venècia; Regio de Torino; Regio de Parma; Royal Opera House del Caire o el Teatro Colón de Buenos Aires...

Si algú vol ampliar la informació recomano la lectura del text del generós musicòleg barceloní Miquel Pérez García al web Intèrprets catalans històrics, on també es poden escoltar gravacions extretes d'alguns dels seus discs.

És ell qui diu: «La seva veu encaixava plenament en la categoria de tenor dramàtic: voluminosa, de centre generós i timbre heroic, característiques que el van motivar a emprendre les obres de Wagner. La seva sorprenent capacitat d'estudi li va permetre tenir en repertori alguns dels personatges wagnerians més complexos, sempre en la traducció italiana, típica del moment».

Establert a Barcelona, es va casar amb Magdalena Badals Capsir, i van tenir dues filles, Maria Lluïsa i Magdalena. Junta a la seva dona va obrir una acadèmia de cant al seu domicili particular, al carrer d'Aribau, 95. El tenor va morir el novembre de 1961, i la ciutat va decidir fer-li justícia i honor a la dècada dels 90 amb un carrer retolat amb el seu nom i primer cognom en l'aleshores nova urbanització del Temple 2.